

Stanisław Koziej

**STRATEGICZNE PROBLEMY
KIEROWANIA
BEZPIECZEŃSTWEM NARODOWYM**

Kierowanie bezpieczeństwem narodowym: poziomy

- **Poziom strategiczny** – polityczno/**politics**/-strategiczny: strategia uprawiana przez polityków (wspieranych przez profesjonalnych strategów!) na najwyższym/naczelnym szczeblu państwa> Treść to **KONCEPCJE STRATEGICZNE i kierowanie ich realizacją**
- **Poziom operacyjny** - polityczno/**policy**/-administracyjny: działania politycznych, administracyjnych i innych (w tym wojskowych) decydentów mające na celu ustalenie sposobów użycia dysponowanych zasobów do realizacji koncepcji strategicznych> Treść to **doktryny, dyrektywy, plany operacyjne, programy** preparacyjne/transformacyjne... i kierowanie ich realizacją
- **Poziom taktyczny** – wykonawczy: przygotowanie, użycie i działanie posiadanych sił i środków w konkretnych zadaniach bezpieczeństwa> Treść to **decyzje bieżące**

Główne obszary problemów strategicznego kierowania bezpieczeństwem

- **SYSTEMY KIEROWANIA:** decydent, organ doradczy, organ sztabowy/urzędniczy, podległe organy wykonawcze
- **ZASADY/PROCEDURY KIEROWANIA:** Konstytucja, ustawy, zarządzenia, rozporządzenia, uchwały, decyzje, rozkazy...
- **FUNKCJE KIEROWANIA:** przygotowanie koncepcji i zadań strategicznych systemu bezpieczeństwa oraz kierowanie jego działaniem w sytuacjach dynamicznych (zapobieganie, reagowanie)

Podstawowa słabość strukturalna strategicznego SKBN: dwupodmiotowość decydenta

W ramach obowiązującej **KONSTYTUCJI** – warto uregulować ustawowo:

- **Rada Gabinetowa** jako konstytucyjna obowiązkowa platforma współdziałania PRP-RM w sprawach bezpieczeństwa
- Rola **RBN** jako obligatoryjne forum politycznego konsensusu władzy wykonawczej i ustawodawczej (może też sądowniczej?)
- **Komitet RM ds. Bezpieczeństwa Narodowego** kierowany przez premiera i przygotowany jednocześnie jako **Rada Ministrów na cz. W** (a w ramach Rady Gabinetowej razem z PRP: jako **Wojenna Rada Gabinetowa, czyli Gabinet Wojenny**)

Opcje zmiany Konstytucji

1) System **prezydencki?: w pełni prezydencki (jak w USA...) lub półprezydencki (jak we Francji...) – **raczej nie, bo:****

a) Nie jesteśmy gotowi na taki system z uwagi na tradycje, mentalność, niski poziom kultury polityczną...

b) Praktyka takiego systemu szłaby raczej w kierunku **modelu wschodniego** (Rosja, Ukraina, Białoruś...), a nie zachodniego

2) System **parlamentarno-gabinetowy? (jak w WB, Niemczech...) – **bardziej odpowiedni!****

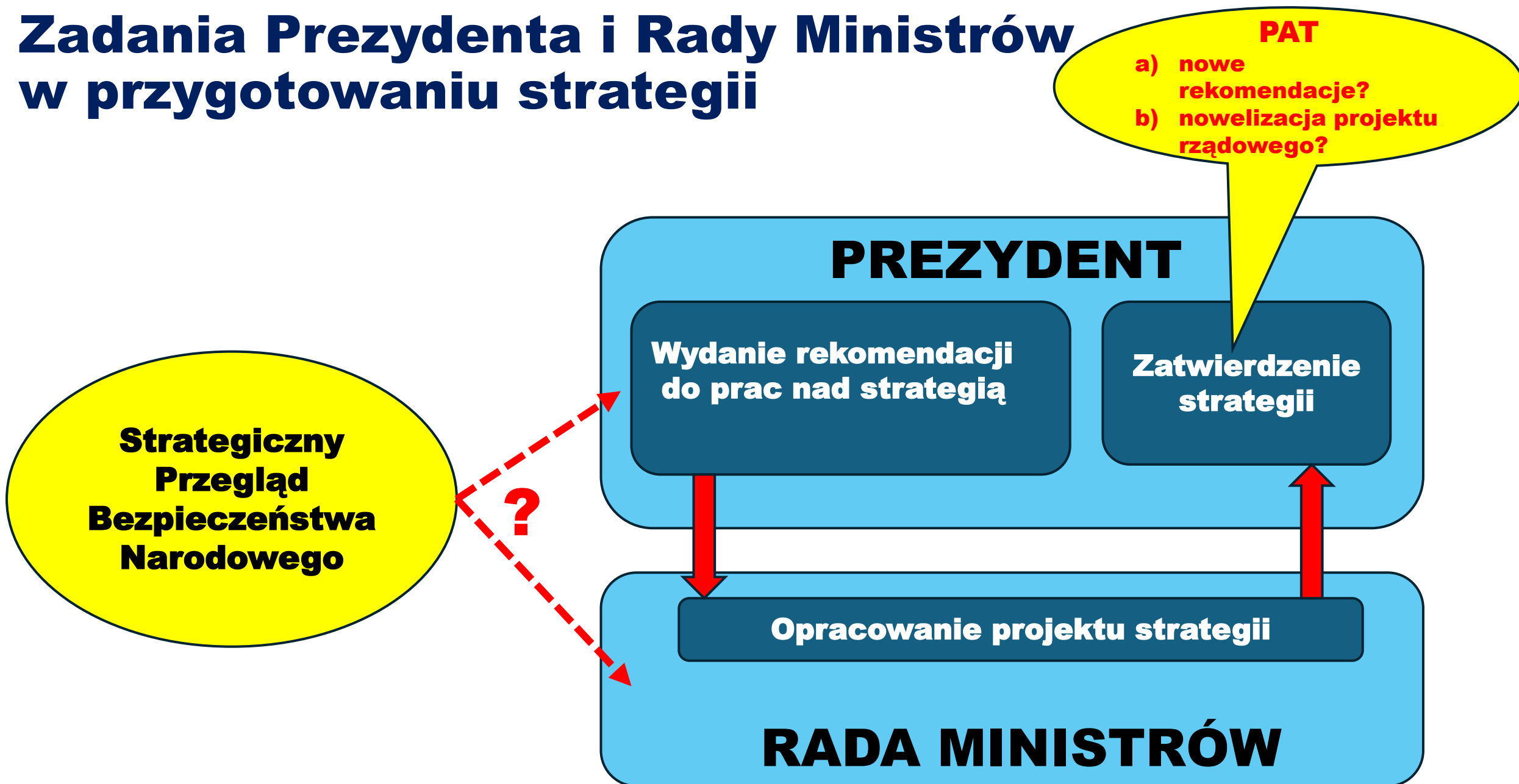
Słabości organizacyjne SKBN

- Zmiany środowiska bezpieczeństwa (zagrożeń, wyzwań, ryzyk i szans) - w tym zacieranie granic między tradycyjnymi jego wymiarami militarnym i niemilitarnym, czasem pokoju i wojny... i w rezultacie wzrost znaczenia **działań w tzw. szarej strefie, hybrydowych, podprogowych** - wymagają wielodomenowego, połączonego, ponadresortowego, transresortowego/transsektorowego itp. – w sumie **ZINTEGROWANEGO** podejścia do kierowania bezpieczeństwem narodowym
- Tymczasem w Polsce kwitnie wciąż **resortowość i rozdrobnienie dziedzinowe** (odrębnie sprawy obronne, odrębnie zarządzanie kryzysowe, odrębnie OC...)
- Potrzeba bezpośredniego **kierowania przez premiera KRMdsBN** oraz ustanowienia **ponadresortowego organu planistyczno-koordynacyjnego** (np. RCBN), a także integracji oddzielnych procesów, planów i programów dziedzinowych w **jednolite procesy, plany i programy bezpieczeństwa**

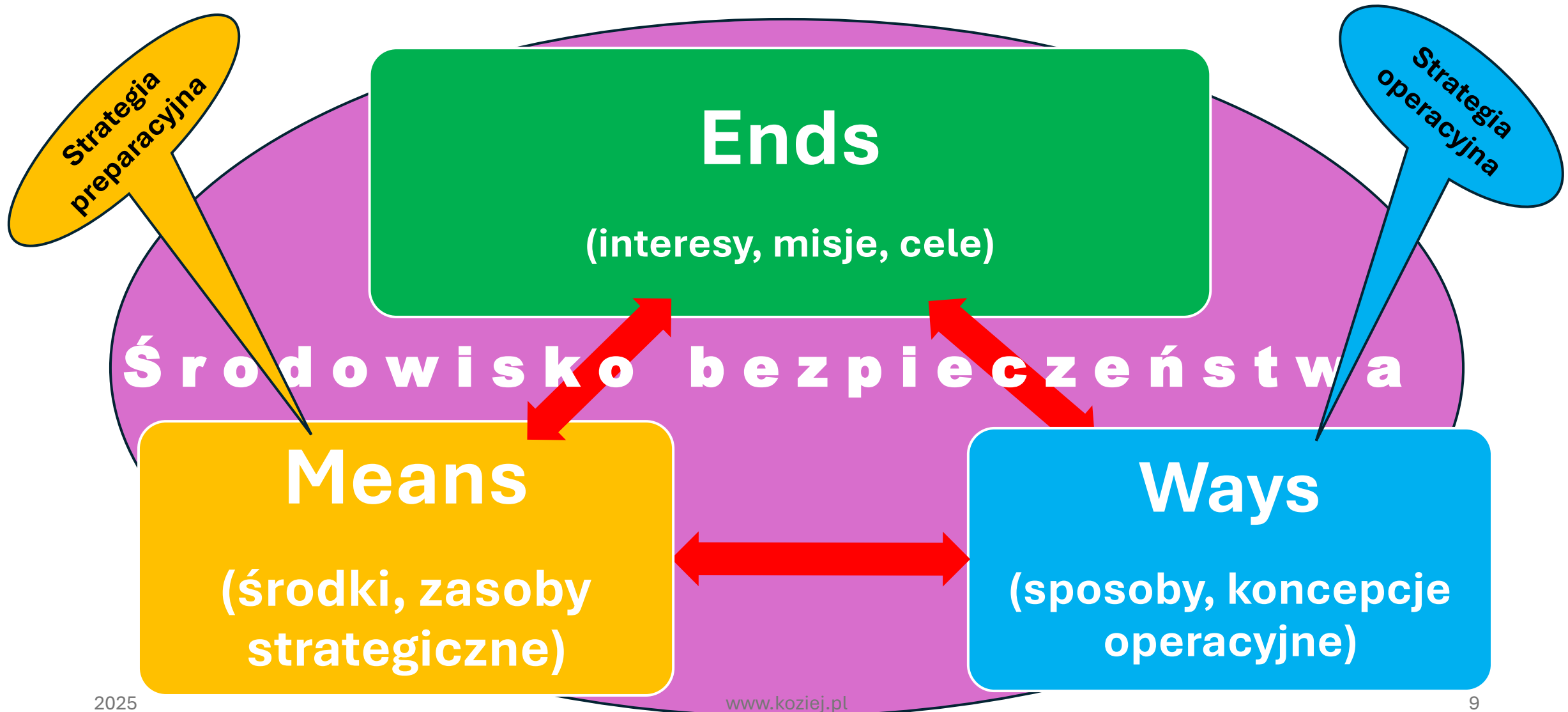
Cykl procesu kierowania strategicznego

Zadania Prezydenta i Rady Ministrów w przygotowaniu strategii

Strategia jako interaktywny zbiór **celów** podmiotu, **sposobów** i **środków** w konkretnym **środowisku**

Fazy i treść projektowania strategii

1) Diagnoza strategiczna państwa jako podmiotu bezpieczeństwa (jego Konstytucji, potencjału i ambicji politycznych) dla zidentyfikowania jego interesów i celów strategicznych	ENDS (interesy, cele)
2) Analiza i prognoza strategiczna warunków (środowiska) bezpieczeństwa i 3) projektowanie optymalnych sposobów (koncepcji operacyjnej) realizacji interesów i osiągania celów strategicznych w przewidywanych warunkach	WAYS (sposoby działania, koncepcja operacyjna)
4) Analiza strategiczna wymagań wynikających z koncepcji operacyjnej wobec potrzebnych zasobów (sił i środków) zorganizowanych w system bezpieczeństwa dla projektowania priorytetów jego przygotowania (transformacji) do realizacji zadań strategii operacyjnej	MEANS (zasoby, system bezpieczeństwa, koncepcja preparacyjna)

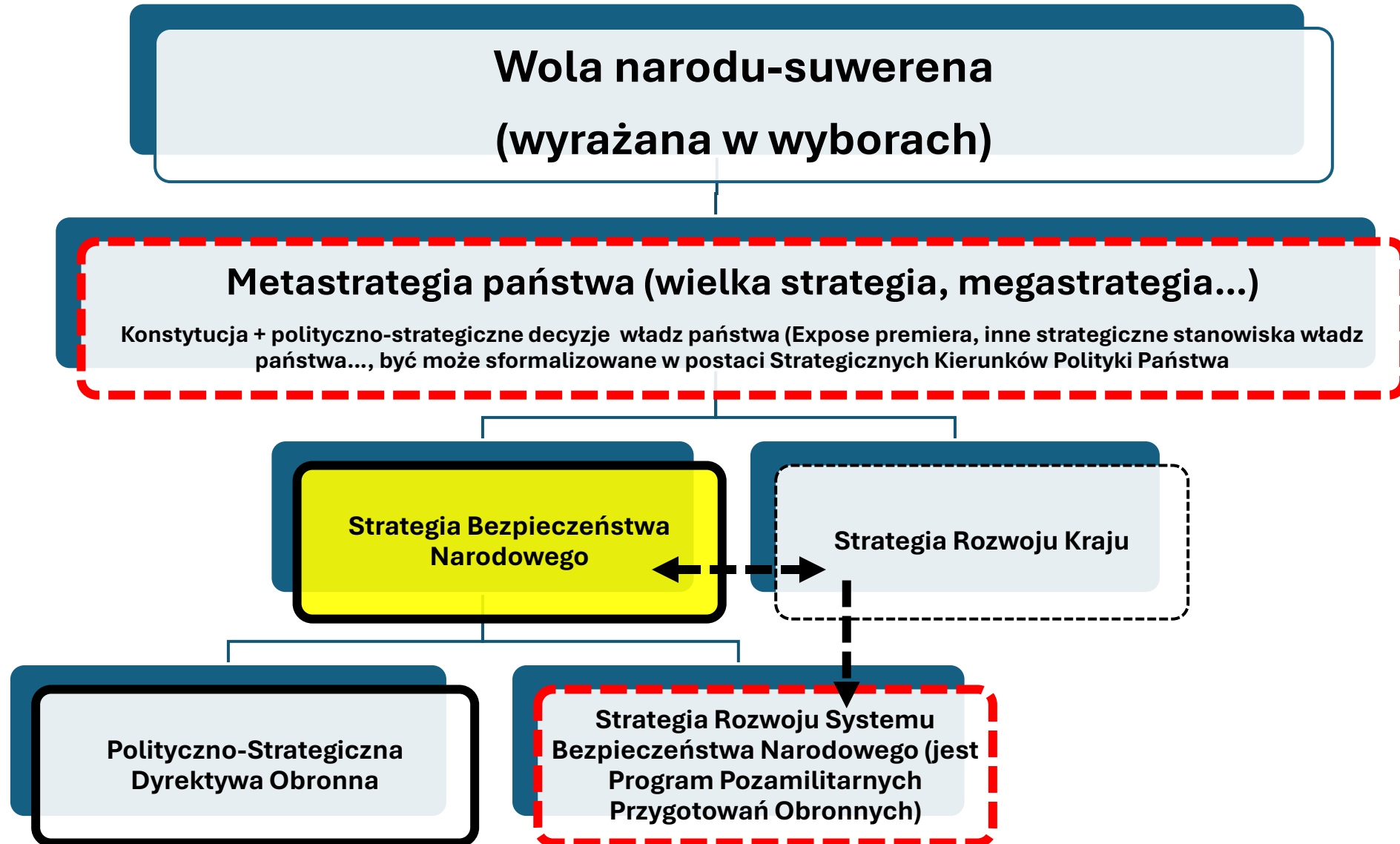
Główna słabość ostatnich strategii bezpieczeństwa narodowego

- **Brak strategii operacyjnej** i tym samym zadań (misji) strategicznych systemu bezpieczeństwa narodowego i jego głównych podsystemów (ogniw)
- **Są tylko interesy i cele (Ends) oraz od razu zadania preparacyjne (Means).**
 - *W ostatniej strategii „rządowej” są załączki strategii operacyjnej, ale tylko dotyczące wykorzystania zewnętrznych instrumentów (NATO, UE, partnerstwa z USA), natomiast brak sposobów użycia narodowych instrumentów*

Woluntaryzm a profesjonalizm w kierowaniu Siłami Zbrojnymi

- **Pułapka woluntaryzmu polityczno-strategicznego w demokracji**
 - **Skrajne upartyjnienie polityki państwa**
 - **Brak wystarczającego przygotowania przez partie kadr do kierowania sprawami bezpieczeństwa, w tym sił zbrojnych**
 - **„Odesłanie” profesjonalnego organu pomocniczego (Sztab Generalny) do roli dowodzenia wykonawczego**
- **Rola profesjonalnego organu pomocniczego (szef Sztabu Generalnego)**
 - **Strategiczny organ pomocniczy MON, RM i PRP (kierowanie obroną państwa w czasie wojny)**
 - **Prawny obowiązek władz cywilnych korzystania z tego pomocnictwa (decyzje na wniosek, po uzgodnieniu, po konsultacji...)**

Potrzeba metastrategii (wielkiej strategii)

Wnioski co do usprawnienia strategicznego kierowania bezpieczeństwem narodowym

- Ustanowić obowiązkowe **mechanizmy współdziałania PRP-RM**
- Przywrócić pełnowymiarowość (wymiar operacyjny i preparacyjny) i **kluczową rolę strategii** w kierowaniu bezpieczeństwem narodowym
- Przygotowanie profesjonalne kadr kierowniczych
- Dokonać strukturalnej i funkcjonalnej **integracji SKBN**, eliminując resortowość i rozdrobnienie dziedzinowe